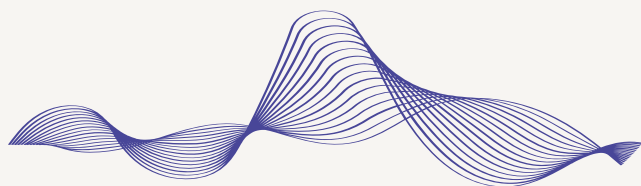

Guia per incorporar la perspectiva de gènere a l'àmbit esportiu Sa Pobla

INTRODUCCIÓ

L'esport i l'activitat física tenen un potencial component educatiu, així com de promoció de la salut, motiu pel qual es converteix en un motor de canvi social i contribueix a la promoció de la **igualtat entre dones i homes**.

Històricament, l'esport era un àmbit masculinitzat, principalment a causa de la desigualtat en la socialització de nins i nines, els estereotips de gènere i la falta de professionalització i visibilització de l'esport femení, fet que condicionà la relació de les dones amb l'activitat física.

Seguint amb l'**objectiu 5 de desenvolupament sostenible (ODS)**, el qual en línies generals, cerca la igualtat entre gèneres i l'empoderament de les nines i dones. Insta a les entitats esportives a alinear-se amb els objectius de desenvolupament sostenible de l'Agenda 2030.

Per aquest motiu, es considera necessari seguir amb el foment de la participació de nines i dones en l'esport, tant com a esportistes com a l'àmbit tècnic, arbitral i de direcció. Així com, poder identificar i reconèixer aquelles situacions de desigualtat i/o discriminació per tal d'adoptar les mesures pertinents en aquest àmbit.

L'**objectiu principal** d'aquesta guia és contribuir al coneixement i la sensibilització de totes les persones vinculades al món esportiu, afavorint la identificació de conductes que impedeixen l'exercici de la igualtat real i efectiva i promovent mesures preventives de discriminació. Així com, fomentar l'empoderament de les nines i dones en els esports que es realitzen en el municipi.

NORMATIVA

Normativa internacional:

- **Carta Europea de l'Esport per a tots (1975)**, en el seu article 1 fa menció a que “tot individu té dret a la pràctica de l'esport”.
- **Convenció sobre l'Eliminació de Totes les Formes de Discriminació contra la Dona (CEDAW-ONU, 1979)**, reconeix el dret de les dones a participar en activitats esportives i recreatives sense discriminació.
- **Declaració de Brighton sobre la dona i l'esport (Regne Unit, 1994)**, elaborada durant la Conferència Mundial sobre la Dona i l'Esport, on s'estableixen principis sobre els que han de regir les accions orientades al foment de la seva participació a l'àmbit esportiu.
- **Carta Internacional de la Dona i l'Esport (UNESCO, 1994)**, advoca per l'accés igualitari a l'esport i l'activitat física per a les dones.
- **Carta Olímpica del COI**, inclou el principi de no discriminació per gènere i promou la igualtat entre dones i homes en l'esport olímpic.

Normativa nacional:

- **Constitució Espanyola (1978)**, en el seu article 14 fa menció a la igualtat davant la llei sense que pugui prevaler cap tipus de discriminació per raó de naixement, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social. Així mateix, l'article 9.2, obliga els poders públics a promoure les condicions perquè la igualtat sigui real i efectiva, eliminant els obstacles que impedeixin la seva plenitud.
- **Llei 10/1990 de 15 d'octubre, de l'esport**, en el preàmbul fa menció a l'esport com una contribució al desenvolupament de la igualtat entre la ciutadania. El 30 de desembre de 2022, es va reformar i es va introduir l'article 4.5, que obliga federacions i lligues professionals a comptar amb un protocol de prevenció i actuació enfront d'abandó, abús o assetjament sexual i per raó de sexe o autoritat. I el 2 d'agost de 2024, es va afegir que, la falta d'aquests protocols o actuacions constitueix infracció molt greu, amb multes i sancions que poden incloure pèrdua de subvencions o inhabilitació.
- **Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la violència de gènere**, estableix que la violència de gènere és una manifestació de la desigualtat històrica entre dones i homes i que és necessari erradicar-la des de tots els àmbits socials: educatiu, sanitari, laboral, publicitari, judicial, etc.
- **Llei Orgànica 19/2007, d'11 de juliol**, contra la violència, el racisme, la xenofòbia i la intolerància en l'esport.

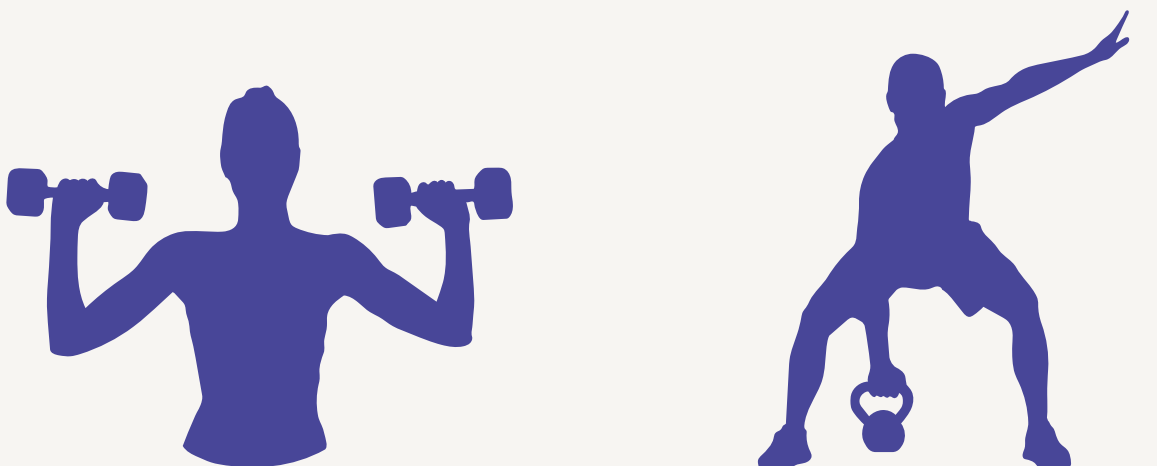
Normativa nacional:

- **LO 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes**, impulsa la integració transversal de l'enfocament de gènere en totes les polítiques públiques, incloses les esportives, i l'article 29 es refereix a la incorporació del principi d'igualtat real i efectiva en els programes de desenvolupament de l'esport, així com, la promoció de la participació equilibrada de dones i homes en l'esport, accés igualitari a recursos, visibilitat i representativitat.
- **Llei 39/2022, de 30 de desembre de l'esport**, on un dels punts claus al llarg de la norma, és el principi d'igualtat, exigent a les federacions i entitats esportives, tenir plans d'igualtat, llenguatge no sexista i mesures contra la discriminació.
- La **LO 10/2022, de 6 de setembre, sobre garantia integral de la llibertat sexual**, obliga a entitats amb relació laboral (incloses les esportives) a tenir procediments de denúncia i protecció davant l'assetjament sexual i per raó de sexe.

Normativa autonòmica:

- **Llei 14/2006, de 17 d'octubre, de l'Esport dels Illes Balears**, defineix entre els objectius del sistema esportiu autonòmic, fomentar condicions que afavoreixin la igualtat de la dona en totes els vessants tècniques, directives i esportives.
- **Llei 11/2016 de 28 de juliol, d'igualtat entre dones i homes**, llei autonòmica de referència, que inclou un capítol específic per a l'esport, establint entre altres qüestions, que les administracions i federacions han de facilitar i promoure la pràctica esportiva femenina, s'han de planificar activitats amb perspectiva de gènere i fomentar la salut i l'autoestima des de la infància, així com el respecte paritari en premis, organització de proves i reconeixement dels esportistes, garantint la igualtat d'oportunitats per a dones i homes
- **Llei 3/2023 de 7 de febrer, de l'activitat física i l'esport de les Illes Balears**, un dels seus objectius és garantir i fomentar la igualtat efectiva, així com, adaptar el concepte d'entitats esportives a la realitat social actual i potenciar la participació en condicions d'igualtat de tota la població.

CONCEPTES

- **Sexe:** fa referència al conjunt de característiques físiques, biològiques, anatòmiques i fisiològiques que diferencien als homes i les dones.
- **Gènere:** és una atribució social (rols, conductes, activitats...) construïts socialment i culturalment en funció del sexe.
- **Accions positives:** mesures específiques per equilibrar la participació de les dones i compensar les situacions de desigualtat i/o discriminació.
- **Assetjament per raó de sexe:** qualsevol comportament verbal, no verbal i/o físic, no desitjat dirigit contra una persona per raó del seu sexe i amb el propòsit o l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una persona o de crear un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu.
- **Assetjament sexual:** comportament verbal o físic de naturalesa sexual no consentit ni desitjat, en moltes ocasions, s'aprofita de l'abús de poder i confiança.
- **Discriminació per raó de sexe:** diferències en oportunitats, tracte i consideració que les persones reben en base a creences subjectives pel fet de pertànyer a un sexe determinat.
- **Estereotips:** models de conducta social i cultural basat en opinions preconcebudes, que adjudiquen valors i conductes en funció del seu gènere.
- **Llenguatge inclusiu:** llenguatge escrit, visual i oral que dóna visibilitat a la diversitat de la població.
- **Perspectiva de gènere:** eina d'anàlisi i canvi envers la igualtat d'oportunitats de dones i homes.
- **Rols de gènere:** comportaments, actituds i valors socials establerts socialment com a propis per cada un dels gèneres.

ESTIC INCORPORANT LA PERSPECTIVA DE GÈNERE?

Compleixo amb la **representació equilibrada** de dones i homes en càrrecs de responsabilitat.

Conec les **diferències** en l'àmbit esportiu entre dones i homes en les característiques, condicions, necessitats, gustos, participació, accés a recursos, així com, l'accés a llocs de direcció (en els casos de l'organització del club).

Foment de la **igualtat** de tracte, drets i oportunitats en l'accés, participació, visibilització, representació i reconeixement per trencar amb la bretxa de gènere.

Compleixo amb el **llenguatge inclusiu i neutre** atenent a la diversitat de la població.

La comunicació i representació és **inclusiva i no sexista**: utilització d'imatges i llenguatge que visibilitza tant a les nines i dones com a nins i homes. Reflectint la diversitat i pluralitat, evitant rols socials estereotipats o sexualitats.

COM INCORPORAR LA PERSPECTIVA DE GÈNERE A L'ACTIVITAT ESPORTIVA

Objectiu 1: Incorporar la perspectiva de gènere de forma integral i transversal a la normativa del club

Actuacions:

- Revisar els estatuts i efectuar les modificacions corresponents, si escau.
- Revisar models d'inscripcions, les bases de possibles competicions i/o altres reglaments interns i realitzar les modificacions necessàries, si escau.
- Diversificar la imatge corporativa de forma que sigui més inclusiva, així com, rompre possibles biaixos de gènere.

Objectiu 2: Incrementar la participació de les dones en la gestió i càrrecs de responsabilitat

Actuacions:

- Establir mecanismes que fomentin la paritat en els òrgans de decisió o facilitin canals de participació en la presa de decisions.
- Promoure la presència de dones en càrrecs directius i tècnics/ òrgans de decisió.
- Aplicar mecanismes en els processos de selecció i promoció de personal que assegurin una representació equilibrada de dones i homes a les juntes directives.

COM INCORPORAR LA PERSPECTIVA DE GÈNERE A L'ACTIVITAT ESPORTIVA

Objectiu 3: Adquirir i projectar el compromís dels clubs amb la igualtat

Actuacions:

- Designar una persona com a responsable en matèria d'igualtat.
- Fer difusió de les actuacions que es duen a terme per a la incorporació de la igualtat en la gestió dels clubs esportius, així com visibilitzar a les nines i dones en els materials i canals de difusió.
- Impulsar la presència, tant femenina com masculina, en esports tradicionalment masculinitzats o feminitzats.
- Participar en el Projecte de Taules Locals de Coordinació contra les violències masclistes.
- Fomentar que les entitats patrocinadores tinguin compromís amb la igualtat.

Objectiu 4: Formar al personal tècnic i directiu de les entitats esportives

Actuacions:

- Identificar les necessitats formatives del personal esportiu.
- Proporcionar eines per a la incorporació de la perspectiva de gènere en la seva activitat a través de: formacions específiques sobre igualtat i/o participar en jornades, seminaris que es puguin realitzar, per tal de tenir una major consciència i sensibilització, així com detectar possibles casos de discriminació, assetjament...
- Col·laborar amb altres àrees municipals, entitats, associacions, etc.

COM INCORPORAR LA PERSPECTIVA DE GÈNERE A L'ACTIVITAT ESPORTIVA

Objectiu 5: Garantir una oferta esportiva adequada a les necessitats de les nines i dones

Actuacions:

- Analitzar i identificar les necessitats i la realitat de les nines i dones esportistes en les diferents ofertes esportives.
- Dissenyar una oferta adequada a les necessitats dels diferents segments d'esportistes i fomentar la seva participació, principalment, en aquells que es troben infrarepresentades.
- Adoptar mesures per minimitzar l'abandonament de les nines i dones i, afavorir la seva adherència a la pràctica (noves modalitats, categories, horaris, conciliació familiar...).
- Dur a terme accions, esdeveniments, jornades de promoció per a la visibilització i participació de les nines i dones al món esportiu, així com, el reconeixement de dones referents en l'esport.
- Establir un benefici d'igual accés en l'ús de les instal·lacions, equipaments i horaris de l'activitat esportiva.

Objectiu 6: Implantar l'ús del llenguatge inclusiu, neutre i no sexista

Actuacions:

- Revisar i si escau, modificar la documentació interna i externa existent, per tal que sigui inclusiva i no sexista.
- Fer ús en les comunicacions, formals i informals, tant escrites com verbals d'un llenguatge inclusiu, sense reforçar els estereotips de gènere.
- Evitar l'ús del masculí de forma genèrica.
- Prendre mesures davant les manifestacions masclistes i LGTBIfòbiques.

Objectiu: Utilitzar imatges igualitàries i no estereotipades

Actuacions:

- Revisar la documentació gràfica.
- Representació igualitària i que representi a la població a la que va dirigida (edats, nacionalitat, diversitat funcional...).
- Potenciar la imatge del sexe contrari en aquells esports més masculinitzats o feminitzats, afavorint la participació i evitant la representació estereotipada.
- Fomentar la presència d'imatges en les que tant homes com dones son protagonistes de l'acció, evitant la representació de la dona com a espectadores.
- Difusió d'imatges on les dones, en els seus respectius àmbits esportius puguin ser referents per a altres.

Objectiu: Esport com espai segur, lliure de violència

Actuacions:

- Implementar protocol i mesures de prevenció, detecció i actuació davant casos d'assetjament, discriminació o violència masclista en l'esport.
- Crear espais i canals de comunicació segurs.
- Foment de bones pràctiques, així com difusió d'aquestes.
- Campanyes de sensibilització: organització de xerrades amb esportistes per promocionar i visibilitzar l'esport femení.
- Exigir com a requisit indispensable el certificat de delictes de naturalesa sexual al personal que treballi o tingui a veure amb menors en el món esportiu.

REFERÈNCIES

- Ajuntament de Barcelona. (s.f.). Guía de una comunicación deportiva inclusiva: Cap a l'eliminació dels estereotips de gènere. Ajuntament de Barcelona. Recuperado de: <https://ajuntament.barcelona.cat/donesiesport/ca/guia-una-comunicacio-esportiva-inclusiva-cap-leliminacio-dels-estereotips-de-genere>
- Asociación Mujer y Deporte Profesional (AMDP). (2024). Guía para la implementación de la Ley del Deporte Balear en las entidades deportivas. Recuperado de: <https://www.mujareseneldeporte.com/wp-content/uploads/2024/02/CAT-guia-Implementacion-Ley-deporte-balear.pdf>
- Azurmendi, Ainhoa; y Elduaen, Maitane (2010). Guía para una comunicación igualitaria en el deporte. Vitoria-Gasteiz: Gobierno Vasco. Recuperado de: <https://goo.gl/ir1FSG>
- Azurmendi Echegaray, A., & Elduaen Queiruga, M. (2015). Guía para una comunicación igualitaria en el deporte. Gobierno Vasco. Recuperado de: https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/berdintasunerako_gida/es_gida/adjuntos/GUIA_comunicacion.pdf
- Cabildo Insular de Tenerife. (s.f.). Guía para la incorporación de la perspectiva de género en la organización de eventos deportivos. Recuperado de: <https://www.deportestenerife.es/wp-content/uploads/recursos/guia-para-la-incorporacion-perspectiva-de-genero-en-la-organizacion-de-eventos-deportivos.pdf>
- Consell Superior d'Esports (2020). Protocol d'actuació davant la violència sexual. Ministeri de Cultura i Esport.
- Consejo Superior de Deportes. (2011). Guía para la incorporación de la perspectiva de género a la gestión deportiva local. Federación Española de Municipios y Provincias. https://estaticos.csd.gob.es/csd/myd/Guia_para_la_incorporacion_de_la_perspectiva_genero.pdf
- Consejo Superior de Deportes. (2012). Guía para incorporar la igualdad en la gestión de las federaciones deportivas. Recuperado de: <https://www.csd.gob.es/sites/default/files/media/files/2021-06/PDF%20GUIA%20PARA%20INCORPORAR%20LA%20IGUALDAD%20EN%20LA%20GESTI%C3%93N%20DE%20LAS%20FEDERACIONES%20DEPORTIVAS.pdf>
- Consejo Superior de Deportes. (2018). Declaración de Brighton: Principios sobre la integración de la mujer en el deporte. Consejo Superior de Deportes. Recuperado de: <https://www.csd.gob.es/sites/default/files/media/files/2018-09/declaracion-brighton.pdf>

REFERÈNCIES

- Emakunde. (s.f.). Guía para la prevención de acoso y abuso sexual a mujeres en el deporte. Emakunde - Instituto Vasco de la Mujer. Recuperado de:
https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/berdintasunerako_gida/es_gida/adjuntos/GUIA_comunicacion.pdf
- Gobierno Vasco. (s.f.). Guía de igualdad en las federaciones deportivas: Un compromiso por la igualdad en el deporte. Gobierno Vasco. Recuperado de:
https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/kirol_eskola_argitalpenak/es_def/adjuntos/guia_igualdad_federaciones.pdf
- Instituto de la Mujer y para la Igualdad de Oportunidades. (s.f.). Decálogo de medidas para lograr la igualdad efectiva en el deporte. Recuperado de:
<https://www.inmujeres.gob.es/areasTematicas/AreaDeporte/docs/Estudios/decalogo02.pdf>
- Instituto de la Mujer y para la Igualdad de Oportunidades. (s.f.). Desigualdad en el deporte: Análisis y propuestas para la acción. Instituto de la Mujer y para la Igualdad de Oportunidades. Recuperado de:
https://www.inmujeres.gob.es/areasTematicas/AreaDeporte/docs/Estudios/Desigualdad_en_el_deporte.pdf
- Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya (INEFC). (s.f.). Igualdad en juego: Guía de buenas prácticas de género en los estudios de la familia de las CAFyD. INEFC. Recuperado de:
https://inefc.gencat.cat/web/.content/01_inefc/publicacions/CAFE/Igualdad-en-Juego.-Guia-de-buenas-practicas-e-genero-en-los-estudios-de-la-familia-de-las-CAFyD_CAST.pdf
- Soler Prat, S., Serra Payeras, P., & Vilanova Soler, A. (2018). La igualdad en juego: Guía de buenas prácticas de género en los estudios de la familia de las Ciencias de la Actividad Física y el Deporte (CAFD). Instituto Nacional de Educación Física de Cataluña.
https://inefc.gencat.cat/web/.content/01_inefc/publicacions/CAFE/Igualdad-en-Juego.-Guia-de-buenas-practicas-e-genero-en-los-estudios-de-la-familia-de-las-CAFyD_CAST.pdf
- Zaragoza Deporte. (s.f.). Documentación sobre federaciones vascas y su relación con el deporte femenino. Zaragoza Deporte. Recuperado de:
https://www.zaragozadeporte.com/ZaragozaDeporteMujer/docs/Doc_Federaciones_Vascas.pdf

Annex: Avaluació inicial i seguiment

És important partir del coneixement dels punts forts així com dels febles, per incidir en aquests darrers i potenciar les fortaleeses per aconseguir la igualtat real i efectiva en l'àmbit esportiu. Així com, fer un posterior seguiment per fer l'avaluació les actuacions realitzades i el grau de consecució.

A continuació s'exposen un conjunt d'actuacions, tant en el dia a dia dels diferents clubs i escoles esportives com quan s'organitzen esdeveniments esportius. D'aquesta manera es pot fer una anàlisi de la situació de cada club i potenciar les actuacions que ja s'estan duent a terme en matèria d'igualtat i potenciar aquelles que estan en procés o encara no s'han incorporat.

Annex: Avaluació inicial i seguiment

ACTUACIÓ: Clubs esportius

Indicadors d'avaluació (marqueu amb una X)

SÍ

NO

NS/NC

La igualtat entre dones i homes es troba recollida, de manera explícita, en els estatuts

Organigrama: existeix equilibri en la composició per sexes de la plantilla de la federació

Existeix un equilibri de sexes en la presència de persones sòcies dels diferents clubs

Es coneix el nombre de persones esportistes inscrites i de forma desgregada, per edat i sexe

Es coneix l'índex d'abandonament esportiu a cada entitat i desgregades per sexe i categoria

L'equip humà està sensibilitzat i format en matèria d'igualtat de gènere

S'analitza les necessitats i la realitat de les nines i dones esportistes per a identificar àrees de millora en la seva oferta

Annex: Avaluació inicial i seguiment

ACTUACIÓ: Clubs esportius

Indicadors d'avaluació (marqueu amb una X)

SÍ NO NS/NC

S'adopten mesures estructurals per a disminuir l'abandó esportiu de les nines i dones i afavorir la seva adherència a la pràctica esportiva (adequació de l'oferta: creació de noves modalitats i categories)

Es fa ús del llenguatge inclusiu i no sexista (tant en la comunicació escrita, com en la paraverbal i verbal)

Es fa ús d'imatges que representin a homes i dones, evitant estereotips i imatges sexualitzades

El material esportiu de les esportistes s'ajusta a les seves característiques específiques

S'han habilitat canals per poder transmetre el grau de satisfacció de la població esportista

Annex: Avaluació inicial i seguiment

ACTUACIÓ: Esdeveniments esportius

Indicadors d'avaluació (marqueu amb una X)

SÍ

NO

NS/NC

Elecció del nom de l'esdeveniment: compleix amb un llenguatge no sexista, inclusiu i neutre, és coherent amb els objectius i principis de l'esdeveniment

Les entitats col·laboradores / patrocinadores estan en sintonia amb els principis i valors de l'esdeveniment

La data, horari i ubicació facilita la conciliació familiar, és accessible i segur per totes les persones participants i persones espectadores

Les inscripcions i requisits de participació son senzills i fàcils d'emplenar i, compleixen amb criteris d'igualtat així com, facilita la participació de col·lectius en risc o en exclusió social o persones amb barreres idiomàtiques.

La difusió i promoció de l'esdeveniment inclou accions de visibilització de les nines i dones amb l'objectiu de fomentar la seva participació

Atén a la realitat, diversitat característiques, necessitats de la població del municipi

Annex: Avaluació inicial i seguiment

ACTUACIÓ: Esdeveniments esportius

Indicadors d'avaluació

(marqueu amb una X)

SÍ

NO

NS/NC

L'esdeveniment inclou objectius i valors que fomenten la igualtat de tracte, drets i oportunitats en l'accés, participació i visibilització entre dones i homes

Implementa accions concretes per contrarestar la menor presència femenina i masculina en determinades modalitats

Assegura la cobertura d'esdeveniments i assoliments esportius de forma equitativa, així com els premis (si n'hi ha) siguin igualitaris i no estereotipats

Compleix amb un llenguatge inclusiu i neutre durant tot el procés (inscripció, realització, avaluació). Tant de la persona "stakeholder", com de la resta de membres de l'organització, mitjans de comunicació i persones participants

Es fa ús d'imatges que representin a homes i dones, evitant estereotips i imatges de caràcter sexualitat

La música que es posa durant l'esdeveniment és revisada per tal que, no es posin cançons amb una lletra que cosifiqui, infravalori i sexualitza a les dones, per tal de no reproduir estereotips i rols de gènere

Es disposa d'un protocol de prevenció i actuació davant situacions d'assetjament sexual o assetjament per raó de sexe